

Cultuur Inclusief #1

We zitten aan een gezellige tafel op de terreinen van de Abattoir in Anderlecht, te gast bij [Cultureghem](#). Dit is KAFFEE KETMET, een ontmoetingsplek waar je in dialoog kan gaan over toegankelijkheid. Een aantal personen met een beperking van [Groep INTRO](#) doen er vandaag de bar. [Lasso](#) verzamelt een aantal mensen om in gesprek te gaan over toegankelijkheid van het Brusselse culturele aanbod. Aan het woord: onze gastheer *Cem Aydogan*, inclusiemedewerker van **Cultureghem** en ervaringsdeskundige; *Sandrine Cornette*, medewerkster **Groep INTRO** en *Yorik Eenens*, ervaringsdeskundige en lid van de kerngroep van [HandiKNAP](#); *Hilde Peeters*, publiekswerker van het **Kaaitheater** en *Anne Watthee*, publiekswerker van het **Kunstenfestivaldesarts**.

Tekst: Marijke Van Hassel - december 2017

Cultureghem wordt getest door Handiknap van Groep INTRO

Cultureghem kiest voor inclusie

Cem Aydogan ging voor het eerst aan de slag op Cultureghem in het kader van een stage rond 'inclusief werken' en kreeg kort erna de kans om inclusiemedewerker te worden.

Cem: Ik kreeg de opdracht om twee projecten **KOOKMET** (koken met kinderen op vrijdag, met groenten van de markt) en **KETMET** (woensdagnamiddag komen kinderen spelen met o.a. speelboxen) inclusief te maken. Cultureghem had vervolgens het geluk om te kunnen intekenen op subsidies als 'bruggenbouwer', waardoor ik mijn werk als inclusiemedewerker kon verderzetten. Het inclusief maken van de projecten probeer ik door bruggen te slaan met organisaties en scholen die werken met personen met een beperking. Het vertrouwen krijgen om een groep uiteindelijk over de vloer te krijgen op onze activiteiten vraagt veel tijd. Daarom ook dat we na een activiteit feedback vragen aan de groep: *Wat vonden ze ervan? Wat kan beter? Wat zijn de drempels die ze ervaren?* Het is belangrijk om deze live-ervaring te kunnen opdoen mét mensen met een beperking om zo de activiteiten er beter op af te kunnen stemmen. Het **project KAFFEE KETMET** is er sinds deze zomer bijgekomen. Met dit project wilden we vanuit Cultureghem een ontmoetingsplek creëren waar het thema 'mensen met een beperking' uitvoerig aan bod komt. Verder ben ik recent ook een blog gestart waar alle inclusieverhalen op Cultureghem gebundeld worden: [BRUGSTOIR](#).

Een zoekende publiekswerking

Hilde Peeters en Anne Watthee zijn beiden publiekswerkers, Hilde bij het Kaaitheater en Anne bij het Kunstenfestivaldesarts. Publiekswerking dat betekent ook bruggen bouwen, tussen enerzijds het aanbod en anderzijds het publiek.

VeraTussing 'The palm of your hand' ©Giannina Urmeneta Ottiker

Hilde: [Het Kaaitheater](#) zit sinds de zomer van 2016 in een Europees traject '[The Humane Body](#)' waarbij de *Wiener Tanzwochen* (Wenen), *Centre National de la Danse* (Parijs) en *The Place* (Londen) samenwerken om nieuwe creaties van inclusieve hedendaagse dans te ontwikkelen, specifiek voor blinde en slechtziende toeschouwers en participanten. Hiermee willen we de esthetische ervaring van dans voor iedereen toegankelijk te maken. In het najaar van 2017 hadden we twee focusprogramma's: in oktober één **op luisteren**, waarbij een dansvoorstelling voorzien werd van audiodescriptie. In november maakten twee artiesten de **keuze voor voelen** boven zien, voor het nabije boven 'afstand'. Voor de artiesten was dit ook een unieke ervaring die ze verder meenemen in hun werk.

Het toegankelijk maken van voorstellingen is heel divers, **het is sterk afhankelijk van de persoon en de mate van de beperking welke ondersteuning er nodig is**. Soms is het voldoende om iemand op de eerste rij te plaatsen, soms is audiodescriptie nodig, en soms is het werk al inclusief op zich zodat er geen aanpassingen nodig zijn.

Anne: [Het Kunstenfestivaldesarts](#) is een groot en warm feest van de Kunsten, elk jaar gedurende 3 weken in de maand mei op diverse plekken in de stad. Naar aanleiding van het werk en op vraag van klankkunstenaar en componist Tarek Atoui, gingen we vorige editie op zoek naar manieren om **dove en slechthorende personen te bereiken voor klank- en beeldcreaties**, in de vorm van een expo en concerten. Om dit te realiseren hebben we expertise gevonden bij twee franstalige organisaties: *Fédération Francophone des Sourds de Belgique*, met hun digitale tool '[Visual Mundi](#)' en [Arts et Cultures](#), die cultuur in de brede zin van het woord toegankelijk wil maken voor doven en slechthorenden. Deze samenwerking was zeer leerrijk en waardevol, maar het aanpassen van voorstellingen blijft veel energie, tijd en budget vragen.

De kerngroep 'HandiKNAP' van Groep INTRO

Yorik is als ervaringsdeskundige lid van de kerngroep van HandiKNAP, Sandrine is vormingswerker en begeleidt deze groep bij Groep INTRO.

Yorik : [Het project HandiKNAP](#) was oorspronkelijk bedoeld om op speelpleinen een inleefspel te spelen rond beperkingen. Het is **een inleefspel gemaakt en begeleid door personen met een beperking**, waarbij kinderen aan de hand van opdrachten ervaren wat het is om een beperking te hebben. Nadien is er een uitbreiding voor begeleiders en animatoren van jeugdorganisaties bijgekomen die hen ondersteunt om hun werking inclusief te maken voor kinderen met een beperking. Op dit moment gaan we ook meer en meer trajecten aan met andere organisaties die **samen met ervaringsdeskundigen hun werking inclusief willen maken**. Deze ervaringsdeskundigen zijn allen gewapend om te durven vertellen over hun beperking en geven feedback aan de organisatoren.

Sandrine: Daarnaast is Groep INTRO ook voortrekker van het **overleg Beperkt?!**. We proberen om een antwoord te bieden op de verschillende **vrijtijdsnoden- en behoeften van kinderen en jongeren met een beperking in Brussel**. Het is een overleg met verschillende organisaties die werken met kinderen en jongeren met een beperking en vrijetijdsaanbieders die op deze doelgroep willen inzetten. Hieruit zijn al verschillende initiatieven voortgevloeid, waaronder ook [de brochure 'Genieten zonder Limieten'](#).

Uitbouwen van een netwerk

Het vertrouwen winnen van begeleiders en het uitbouwen van een netwerk is in de praktijk is een traag proces dat veel energie vraagt. Anderzijds is het een noodzakelijke manier van werken om dichterbij een bepaalde doelgroep te komen. Dit maakt de investering op termijn zeker de moeite waard.

Hilde: Als publiekswerker wordt er van ons verwacht om bruggen te bouwen met allerlei verschillende doelpublieken. Een eerste stap is steeds het uitbouwen van een netwerk, deze stap is noodzakelijk om zicht te krijgen op de drempels die ervaren worden. **Vertrouwen winnen, tijd nemen is iets dat geldt voor elk contacten, elk netwerk dat je wil aanboren.**

Anne: Voor een specifiek project bezocht ik verschillende keren een school. Tijdens elk nieuw gesprek, kwam er een nieuwe drempel naar boven. Elke keer moest er een nieuwe oplossing bedacht worden voor een bepaald probleem.

Workshop WITHIN artist TAREK ATOUI © Bea Borgers

Cem: Het buitengewoon onderwijs is een poort om dit doelpubliek te bereiken. Bepaalde scholen geven aan dat er geen aanbod op maat is van hun leerlingen met een beperking, en dat het aanbod vaak te hoogdrempelig is. Maar, een samenwerking opzetten is niet altijd even makkelijk omdat de leidinggevenden vaak beschermend zijn ten opzichte van hun leerkrachten en de kinderen, en omdat er in die scholen al vaak negatieve ervaringen zijn geweest. Hierdoor moet er veel meer stapsgewijs gewerkt worden, met veel aandacht voor het opzetten van een succesvolle ervaring.

Veelheid aan drempels

Als cultuurhuis is het niet altijd evident om in te spelen op de veelheid van drempels die verschillende doelgroepen ervaren. Enkele tips van de ervaringsdeskundigen:

Jorik: We kunnen zeker eens langskomen met Handiknap! Door met verschillende mensen met verschillende beperkingen **je huis of een voorstelling eens uit te testen van A-Z**, kom je al snel op het spoor van welke ondersteuning er nog ontbreekt en welke aanpassingen er kunnen gebeuren. Elke deelnemer van Handiknap kent zijn beperking erg goed en durft aan te geven wat zijn noden zijn.

Cem: Vaak denkt men dat toegankelijkheid vooral te maken heeft met aanpassingen aan de infrastructuur en het voorzien van een technische uitrusting. **Het menselijke aspect** is ook enorm belangrijk en alle medewerkers, zoals bijvoorbeeld de mensen aan het onthaal, moeten mee zijn in dit verhaal. Mensen aanspreken en een helpende hand aanbieden, dat kost niet veel geld en is voor velen al een grote hulp. **Durf steeds de vraag te stellen:** 'Hoe kan ik je helpen? Welke ondersteuning heb je nodig?' Zo blijf je niet in de onwetendheid en kan je echt iets betekenen voor die persoon.

Communicatie en dialoog

Het verlagen van drempels voor personen met een beperking is één aspect, maar hoe communiceer je als huis dat je extra aandacht hebt voor toegankelijkheid van je gebouw en het inclusieve aanbod? De juiste informatie tot bij de juiste doelgroep krijgen is niet altijd een eenvoudige opdracht.

Hilde: De toegankelijkheid van ons gebouw, staat op de website van [Toegankelijk Vlaanderen](#), dit gebeurde naar aanleiding van een screening een 8-tal jaar geleden. En verder wordt dit ook in onze algemene communicatie vermeld. Helaas heb ik niet echt zicht of deze informatie tot bij de juiste mensen geraakt. Deze informatie heeft ook enkel betrekking op de infrastructuur, je kan er bijvoorbeeld niet op terugvinden dat je op voorhand de publiekswerking kan contacteren, om bijvoorbeeld persoonlijke assistentie te krijgen.

Anne: Als festival hebben we een programma dat op ongeveer 30 verschillende locaties doorgaat. 10 zijn fysiek toegankelijk. We zijn op zoek naar hoe we dit beter in onze communicatie kunnen integreren en hoe we het niet te eenzijdig houden; want vaak heeft de informatie enkel betrekking op mensen met een beperkte mobiliteit, vb. rolstoelgebruikers.

Cem: **Durf benoemen wat niet toegankelijk** is voor bepaalde groepen. Ook dat is relevante informatie. Het is belangrijk om de *core* van je activiteit zo goed mogelijk te behouden. Verder moet je ervan uitgaan dat mensen die het nodig hebben, de toegankelijkheid van een bepaald huis weldegelijk gaan opzoeken.

Sandrine: Vele vrijetijdsorganisaties voor personen met een beperking focussen op individuele toeleiding, maar in dit verhaal lijkt het me ook interessant om vanuit het groepspectief te kijken. Met **de ondersteuning van een begeleider** kunnen er heel wat drempels weggenomen worden.

Anne: Voor ons is het bijvoorbeeld goed dat we op voorhand verwittigd worden, zodat we de groep of de persoon goed kunnen ontvangen. Vaak staan we voor onvoorziene omstandigheden, waarbij we bij aanvang van de voorstelling moeilijk oplossingen kunnen bieden. De uitdaging zit hem om ook dit **positief te kunnen formuleren in onze communicatie**.
